

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/246/2022
Identifikačné číslo spisu:	8321200628
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8321200628.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Š. W., narodený XX. P. XXXX, K. N. E., X. Č.. X/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Gdovinom, Humenné, Kalininová č. 675, proti žalovanému: V.. W. S., narodený XX. Q. XXXX, B. T. Č.. XXX, zastúpeného advokátkou Mgr. Ivanou Hačkovou, Sobrance, Kúpeľná č. 66, o zaplatenie sumy 9 600 eur s prísl., o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2022 č. k. 7Co/9/2022-175, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2022 č. k. 7Co/9/2022-175 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) zmenil rozsudok Okresného súdu Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 14. októbra 2021 č.k. 13C/5/2021-111 o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 9 600 eur s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 9600 eur od 31. decembra 2020 do zaplatenia, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, tak, že žalobu zamietol. Súčasne žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného ani odvolacieho konania.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že dňa 28. júla 2016 došlo k uzavretiu zmluvy o spoločnom nájme rodinného domu v B. T. medzi žalobcom a nájomcami F. K. a B. B.. Zmluvu podpísal osobne žalobca v Snine, pričom na základe plnej moci z 26. júla 2016 žalovaný v rovnaký deň podpísal za žalobcu cenový predpis nájmu tvoriaci prílohu č. 1 tejto zmluvy. Dohodnutá výška nájmu v cenovom predpise z 28. júla 2016 dopísaná rukou bola 450 eur mesačne a zahŕňala všetky náklady spojené s užívaním rodinného domu. Nájom rodinného domu trval od júla roku 2016 do 30. júna 2018 (24 mesiacov), a teda celková suma zaplateného nájomného predstavuje 10 800 eur. Z výpisu z účtu žalovaného bolo zistené, že všetky platby za nájom od nájomcov boli zasielané na účet žalovaného uvedený v zmluve. Platby boli v rôznych výškach prevyšujúcich 450 eur zasielané v pravidelných platbách mesačne, teda v súlade so zmluvným dojednaním. Žalobca a žalovaný sa dohodli, že žalovaný pre žalobcu sprostredkuje uzavretie nájomnej zmluvy rodinného domu v B. T. Č.. XX, avšak za bližšie neurčených podmienok. Uvedenú dohodu strán sporu súd prvej inštancie analogicky

posúdil ako vzťah založený sprostredkovateľskou zmluvou, ktorú si ústne dojednali žalobca so žalovaným v júli 2016 a ktorej predmetom bolo zo strany žalovaného obstaranie uzavretia nájomnej zmluvy rodinného domu so súpisným číslom XX v B. T. vo výlučnom vlastníctve žalobcu. V rámci dojednania o sprostredkovaní žalobca dňa 26. júla 2016 udelil plnú moc žalovanému na podpísanie cenového predpisu k zmluve o spoločnom nájme predmetného rodinného domu. Jednou z náležitostí zmluvy o sprostredkovaní je aj dojednanie o odmene a náhrade nákladov v zmysle ust. § 775 a § 776 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Takáto dohoda medzi stranami však nebola v konaní preukázaná. Žalovaný tvrdil existenciu dohody o odmene - provízie vo výške 350 eur mesačne pre žalovaného, pričom žalobcovi malo patriť zostávajúcich 100 eur z mesačnej platby nájmu vo výške 450 eur. Žalovaný však nijako nepreukázal toto svoje tvrdenie a existenciu dohody medzi ním a žalobcom, pričom žalobca takúto dohodu poprel. Z výpovede žalobcu a žalovaného, ako aj na základe vykonaných dôkazov súd dospel k záveru, že žalovaný vyplatil žalobcovi za celé obdobie trvania nájomnej zmluvy sumu vo výške 1 200 eur, čo matematicky nekorešponduje so žalovaným udávanou dohodou o provízií, ktorá mala tvoriť sumu 2 400 eur pre žalobcu. Ani suma 1 200 eur nebola vyplatená v mesačných platbách, ako sa údajne so žalobcom dohodol. Údajnú dohodu otca žalovaného so žalobcom o vyplatení 100 eur považoval za irelevantnú vzhľadom na to, že sprostredkovanie nájomnej zmluvy obstarával žalovaný a nie jeho otec.

3. Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby bol súdom prvej inštancie ustálený na 28. júla 2016, čo je deň podpisu nájomnej zmluvy a deň, kedy bol vložený depozit vo výške 900 eur na účet žalovaného, neskôr započítaný na nájomné za mesiace máj a jún roku 2018 počas plynutia 2-mesačnej výpovednej lehoty. Keďže považoval obohatenie žalovaného za úmyselné, bola objektívna premlčacia doba v zmysle § 107 ods. 2 OZ 10 rokov. Žalovaný podľa súdu prvej inštancie vedome využil dôverčivosť žalobcu a aj jeho vyšší vek, aby ho presvedčil k spísaniu splnomocnenia na podpísanie cenového predpisu nájomného pod zámienkou odbremenenia žalobcu s tým, že je potrebné vybaviť viaceré záležitosti ohľadom nájmu, pričom tieto nijako nekonkretizoval. Pri určení začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vychádzal z výpovede zmluvy o spoločnom nájme rodinného domu, vystavenej Advokátskou kanceláriou KubalaLegal, s.r.o. dňa 27. apríla 2018 a obvyklej doby doručovania poštových zásielok 5 dní, a teda za deň doručenia výpovede nájmu žalobcovi sa považoval najneskôr deň 04. máj 2018. V tejto výpovedi bola okrem iného uvedená výška depozitu 900 eur pokrývajúca sumu dvojmesačného nájmu. Doručenie výpovede sa považovalo za moment, kedy sa žalobca dozvedel výšku nájmu, skutočnosti potrebné na určenie výšky bezdôvodného obohatenia, ako aj že v danom prípade došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaným. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia sa premlčalo najneskôr k 04. máju 2020. Žalobca si svoj nárok uplatnil v trestnom konaní, a to podaním trestného oznámenia dňa 08. novembra 2019. Trestné stíhanie bolo zastavené uznesením vyšetrovateľa z 31. decembra 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 13. januára 2021. Následne žalobca podal dňa 19. februára 2021 civilnú žalobu, a teda v primeranej lehote pokračoval v začatom konaní, čím nedošlo k premlčaniu jeho nároku.

4. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým stavom veci, avšak dospel k rozdielnemu právnomu posúdeniu. Podľa jeho názoru k zastaveniu premlčania v súvislosti s trestným stíhaním žalovaného dôjsť nemohlo. Žalobca ako poškodený v trestnom konaní si mohol uplatniť iba nárok na náhradu škody podľa § 46 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného zákona. V trestnom konaní si síce žalobca uplatnil proti žalovanému nárok na náhradu škody, avšak táto skutočnosť podľa názoru odvolacieho súdu nemá vplyv na možnosť zastavenia plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa ust. § 107 ods. 1 OZ. Zodpovednosť za škodu upravenú v § 420 a nasl. OZ nemožno stotožňovať bezdôvodným obohatením upraveným v § 451 a nasl. OZ, nakoľko ide o rozdielne právne inštitúty. V prejednávanej veci si žalobca v rámci trestného konania uplatnil nárok na náhradu škody, teda nárok odlišný od nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatňovaného v tomto spore. Žalobca tak nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv, keď namiesto podania žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia si v rámci trestného konania uplatnil iný nárok, a to nárok na náhradu škody, z objektívneho hľadiska vlastným zavinením vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania práva žalovaným. Z dôvodu podania žaloby po uplynutí premlčacej doby zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu zamietol.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca včas dovolanie z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podľa neho v trestnom práve nie je možné si uplatniť nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ale výlučne len nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom alebo iným protiprávnym konaním. Z tohto dôvodu ním zvolený postup považuje za správny. Keďže išlo vo svojej podstate o ten istý nárok založený na tých istých skutkových okolnostiach, malo preto dôjsť k spočívaniu plynutia premľacej doby. Konaním žalovaného vznikla reálna škoda, resp. ujma na jeho majetku. Ak by sa neobrátil na políciu, nikdy by sa o tom, že mu vznikla škoda na jeho úkor nedozvedel. Až následne sa mohol obrátiť so svojim nárokom na civilný súd. Zo škody uplatnenej v trestnom konaní je zrejmé, že ide o totožný nárok, ako v civilnom konaní. Preto plynutie premľacej doby bolo prerušené od začatia trestného konania do právoplatnosti rozhodnutia o jeho skončení. Uplatnením práva v trestnom konaní splnil podmienku spočívania premľacej lehoty v zmysle OZ. Bez dôvodným obohatením došlo ku škode na jeho majetku. Išlo o úmyselné a vopred premyslené konanie žalovaného, ktorým žalobcu uviedol do omylu a zneužil jeho dôveru na vlastné obohatenie sa. V tomto vidí naplnenie oboch uplatnených dovolacích dôvodov. Odvolací súd rozhodol na základe odlišného právneho názoru od rozhodnutia súdu prvého stupňa, čím mu podľa neho odňal možnosť konať pred súdom a neumožnil mu zaujať stanovisko k tomuto právnomu názoru, najmä k § 107 ods. 2 OZ. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto považuje za prekvapivé, a to s poukazom na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky. Preto navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

6. Žalovaný s tvrdeniami žalobcu nesúhlasil. Rozhodnutie prvostupňového súdu považuje za nesprávne a rozhodnutie odvolacieho súdu za správne. Zotrval na svojich doterajších tvrdeniach. Stotožňuje sa s posúdením premľania odvolacím súdom. Je toho názoru, že žalobca ako v trestnom konaní mohol uplatniť iba nárok na náhradu škody, a teda podanie trestného oznámenia nemalo vplyv na zastavenie plynutia subjektívnej premľacej doby. Zodpovednosť za škodu podľa § 420 a nasl. OZ nemožno stotožňovať s bezdôvodným obohatením podľa § 451 OZ, nakoľko ide o rozdielne právne inštitúty. Z tohto dôvodu navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu sú zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

8. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9. Podľa § 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

10. Podľa § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

11. Dovolateľ nesúhlasil s právnym posúdením premľacej doby a to s prihliadnutím na jej spočívanie.

12. Podľa § 112 zákona č. 40/1964 Z. z. Občianskeho zákonníka ak veriteľ v premľacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premľacia doba

od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

13. Podľa § 124 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

14. Vzhľadom na vyššie citované ustanovenia zákona, škoda, ktorá bola uplatnená v trestnom konaní bola škoda majetková. Keďže sa žalobca domnieval, že došlo k spáchaniu trestného činu v súvislosti s ktorým sa žalovaný na jeho úkor obohatil (prenájom jeho nehnuteľnosti), uplatnil si vzniknutú škodu, ktorá mu vznikla. Teda v zmysle § 112 OZ odo dňa uplatnenia tejto škody v trestnom konaní až do právoplatnosti rozhodnutia o jeho skončení premlčacia doba neplynula.

15. Nie je možné prijať ani argumentáciu odvolacieho súdu a žalovaného, že škoda a bezdôvodné obohatenie sú dva rozdielne právne inštitúty. Z podstaty definície škody v Trestnom zákone vyplýva, že sa ňou rozumie aj získanie majetkového prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom, čo v tomto bolo žalobcom uplatnené (bezdôvodné) obohatenie žalovaného na jeho úkor. Súčasne aj z obsahovej stránky uplatnenej škody je zrejmé, že išlo totožný nárok, ktorý bol neskôr uplatnený v civilnom konaní.

16. Ak poškodený uplatnil v trestnom konaní nárok na náhradu škody spôsobenej mu trestným činom (§ 43 ods. 2 Trestného poriadku a v tomto začatom konaní riadne pokračoval, premlčacia lehota sa zastaví a v priebehu tohto konania neplynie (§ 261 ods. 3 Zák. práce). Po skončení trestného stíhania (porov. § 12 ods. 9 Tr. por.), v ktorom nedošlo k uloženiu povinnosti nahradiť uplatnenú škodu a poškodený bol vyzrotený o skončení stíhania, bez premlčacej doby pokračuje (R 29/1985). Napriek tomu, že uvedené rozhodnutie odkazuje na predošlú právnu úpravu v podobe Trestného poriadku, je možné ho aplikovať aj na súčasný právny stav.

17. Z uvedeného dôvodu najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách (tohto) dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.